

Riktlinjer för upplåtelse av offentlig plats i Norrtälje kommun

Innehållsförteckning

Inledning	2
Upplåtelse av offentlig plats.....	2
Generellt/Utformning och placering	3
Bakgrund.....	4
Innan upplåtelsen	4
Under upplåtelse tiden	4
Efter upplåtelsen är avslutad	5
Utformning – utseende	6
Viktiga mått	6
Storlek och läge	6
Uppbyggnader/golv	7
Tillgänglighetskrav.....	7
Möbler	7
Avgränsningar/inhägnande.....	8
Reklam.....	8
Markiser och parasoller	9
Ordning och reda	9
Lagar och bestämmelser	9
Ansökan om tillstånd	10
Förutsättningar för upplåtelse av mark	10
Påföljder.....	11
Följder om villkoren inte efterlevs eller giltigt tillstånd saknas	11

Inledning

För att få använda offentliga platser till något annat än vad de är till för, krävs normalt alltid tillstånd av polismyndigheten. Kommunen yttrar sig över ansökningarna och har vetorätt, dvs polismyndigheten kan inte utfärda tillstånd om kommunen avstyrkt ansökan.

Ansökningsblankett finns på polisens webbplats. <http://www.polisen.se>
Kommunkontakt finns på 0176- 710 00 eller mer info på www.norrtalje.se

Tillståndet är alltid skriftligt och söks nytt för varje gång.
Föregående upplåtelsehavare ska beaktas vid nästkommande ansökningstillfälle.

Vid polisens prövning tas särskild hänsyn till:

- att gångtrafiken inte hindras.
- stör eller hindrar annan verksamhet
- förutsättningarna som krävs för arrangemanget (tex yta, el och vatten)

Det kan hända att kommunen under en begränsad tid behöver använda upplåtet område för annat ändamål, t.ex. gatu- och ledningsarbeten eller vid större evenemang. Skulle detta inträffa upphör tillståndshavarens rätt till markområdet under denna tid.

Alla skador på en offentlig plats ska åtgärdas av entreprenör som godkänts av gatu- och parkavdelning. Återställningen utförs på den sökandes bekostnad. Markupplåtelse för uteserveringar sommarsäsong medges från 1 april – 31 oktober. Markupplåtelse för uteserveringar vintersäsong kan medges från 1 november – 31 mars.

Upplåtelse av offentlig plats

I Norrtälje kommun, främst i Norrtälje stadskärna, Rimbo Centrum och Hallstaviks Centrum vistas under främst sommartid många människor på en begränsad yta. För att alla ska känna trivsel, uppleva trygghet och att tillgängligheten är god, krävs vissa riktlinjer avseende utnyttjande av gator, torg och övriga offentliga platser som redovisas som allmän plats i detaljplanerna och som upplåtits för sitt ändamål. Oavsett om byggnader ska renoveras, en konsert hållas, glass säljas eller om affischer för en teater ska sättas upp på offentlig mark så krävs polistillstånd för att nyttja offentlig plats.

Enligt ordningslagen SFS 1993:1 617, är polisen tillstånds- och övervakningsmyndighet för offentlig plats inom detaljplanelagt område. Se utdrag nedan.

3 kap. 1§

En offentlig plats inom detaljplanlagt område får inte utan tillstånd av Polismyndigheten användas på ett sätt som inte stämmer överens med det ändamål som platsen har upplåtits för eller som inte är allmänt vedertaget. Tillstånd behövs dock inte, om platsen tas i anspråk endast tillfälligt och i obetydlig omfattning och utan att inkräkta på någon annans tillstånd. Innan tillstånd medges kan polisen inhämta yttrande från kommunen.

2§

Polismyndigheten skall inhämta yttrande från kommunen innan tillstånd ges för att ta i anspråk en offentlig plats. Om kommunen avstyrker ansökan, får tillstånd inte meddelas. Om kommunen för tillstyrkan uppställer villkor enligt 15 §, får tillstånd meddelas endast om det förenas med dessa villkor.

Kommunen skall inte höras i tillståndsärendet, om detta avser

- 1. Mark som förvaltas av någon annan än kommunen, eller*
- 2. Annan kvartermark är som avses i 1 kap. 2 § första stycket eller 3, om den är avsedd att tas i anspråk enligt nyttjanderättsavtal med kommunen.*

Antagna riktlinjer är generella riktlinjer. I kommunens yttrande kan ytterligare krav ställas. Riktlinjerna ska ses som just riktlinjer, vilket möjliggör för berörd myndighet att behandla remisser från polismyndighet från fall till fall.

Kommunfullmäktige fastställer taxa, inklusive villkor för upplåtelse av offentlig mark. Avgiften faktureras för nyttjande av offentlig platsmark.

För upplåtelse av offentlig mark för byggställningar, byggbodas etc. regleras villkoren i polistillståndet utifrån kommunens krav. I Norrtälje kommun finns ingen Torgstadga. Utpekade försäljningsplatser i Norrtälje stad, Rimbo Centrum och Hallstaviks Centrum, anges på karta, upplåts för försäljning enligt fastställd taxa med tillhörande villkor.

Generellt/Utformning och placering

Alla ska ha glädje av stadens uteserveringar och personer med nedsatt rörelse och/eller orienteringsförmåga/ synskadade ska känna sig välkomna. Bord och stolar ska i första hand placeras direkt på gatumarken, om det inte finns särskilda skäl.

Genom att följa reglerna för avgränsningar, passageavstånd och genom övrig utformning blir staden mera tillgänglig för alla.

Det är viktigt att underhållet och renhållningen håller en hög standard för en positiv och tilltalande helhetsverkan för serveringen. Angöring och varuleveranser mm ska kunna ske på ett trafiksäkert sätt. Framkomlighet för räddningstjänstens fordon måste alltid finnas.

En uteservering ska som regel anslutas direkt till fasaden och får vara lika lång som restaurangen, om det inte är olämpligt ur trafik- eller framkomlighetssynpunkt. Om längden på restaurangens fasad inte räcker till så kan uteserveringen göras större. Då krävs det dock att du har tillstånd från berörda fastighetsägare och butiksägare. En uteservering får aldrig ligga framför någon annans entré.

Uteserveringen får inte sticka ut på en trottoar eller gångstråk så den hindrar eller försvårar framkomligheten för förbipasserande eller utryckningsfordon.

Bakgrund

Norrtälje är en populär turiststad med trivsamma gator och torg samt närhet till vatten. Uteserveringarna är betydelsefulla i stadsmiljön och en viktig del av vår attraktiva kommun och därför är det särskilt viktigt att det finns riktlinjer för utformningen av uteserveringar.

Norrtäljes stadskärna är relativt liten och koncentrerad och mycket ska få plats på liten yta. Kommunen äger gatumarken och ansvarar för stadens utseende och tillgänglighet. Det som kan tillåtas på den allmänna gatumarken är i första hand uteserveringar som inte kräver bygglov.

Uteserveringar eller anordningar som kräver bygglov kommer att hanteras restriktivt.

Dessa riktlinjer sammanfattar de krav som Norrtälje kommun ställer på utformningen av uteserveringar som inte kräver bygglov.

Innan upplåtelsen

I ansökan ska yta i kvm anges, val av plats, tid för uppbyggnad/ uppställning, skalenlig ritning med placering av anordningar, bilder på möbler och annan utrustning som avses nyttjas för ändamålet, samt eventuellt användning av gasolvärmare. Vid nyttjande av gasolvärmare ska även tillstånd från räddningstjänsten sökas.

Innan ytan tas i anspråk ska Gatu- och parkavdelningens handläggare kontaktas av sökande för en förbesiktning av platsen.

Om detta inte görs anses upplåten yta som utan anmärkning/i bra skick.

ordningsställande och eventuell nedmontering ska ske inom den sökta tidsperioden och genomföras så snabbt som möjligt.

Under upplåtelse tiden

Upplåten yta ska hållas i rent och vårdat skick. Klotter ska saneras omgående, senast inom 48 timmar. Det är inte tillåtet att parkera fordon i anslutning till eller inom den upplåtna ytan. Polisens tillstånd ska alltid finnas tillgängligt. Den som

bedriver försäljning ska vara momsregistrerad eller ha F-skatt.

Du behöver inte tillstånd om platsen bara används tillfälligt och i obetydlig omfattning och utan att inkräkta på någon annans tillstånd. Detta kan till exempel vara när skolklasser och ungdomsrörelser säljer bullar och majblommor.

Uteserveringen ska tas bort på uppmaning av polis eller kommunen om den är till hinder vid gatuarbeten, evenemang eller liknande, eller om den bryter mot villkor i utfärdat tillståndsbevis. Ingen ersättning utgår för minskad intäkt för näringsidkaren.

Under vintersäsongen ansvarar tillståndsinnehavaren för att utföra snöröjning och halkbekämpning inom det upplåtta området, på ett sådant sätt att olägenheter för människors hälsa undviks. För skada uppkommen genom försummelse eller andra brister i det här avseendet svarar också tillståndsinnehavaren.

Under vintersäsong ansvarar tillståndsinnehavaren för att det upplåtta området ej försvårar/ förhindrar kommunen att vinterväghålla området. Särskilda villkor i tillståndsbevis under vintersäsong ska efterlevas.

I nära anslutning till de flesta uteserveringarna finns det bostäder. Därför är det viktigt att verksamheten på uteserveringarna sköts och anpassas så att störningar inte uppstår.

Om riktlinjer, regler och villkor inte följs efter uppmaning kan kommunen i samråd med Polisen komma att återkalla tillståndsbeviset, och uteserveringen tas bort på tillståndshavarens bekostnad. Olovlig begagnande av offentlig platsmark rivs omgående på verksamhetens bekostnad.

Efter upplåtelsen är avslutad

Avsätt tid för återställande av platsen, boka in efterbesiktning med markupplåtaren, dock senast 2 veckor efter att tillståndet löpt ut. Återställande ska genomföras på så kort tid och på så liten yta som möjligt. Eventuella skador på mark, vegetation eller annan utrustning återställs på tillståndshavarens bekostnad.

I de fall förbesiktning av området inte skett, betraktas samtliga skador såsom uppkomna under dispositionstiden. Kostnaden för återställning av skador som uppstått under depositionstiden ska ersättas av tillståndshavaren. Kommunen kostnadsberäknar återställningen av skador och beställer återställningsarbetet om annat inte avtalats.

lordningsställande och eventuell nedmontering ska ske inom den sökta tidsperioden och genomföras så snabbt som möjligt.

Kvarlämnade anläggningsdelar och/eller material efter att tillståndet löpt ut kan

komma att avlägsnas av kommunen på tillståndshavarens bekostnad. I samband med avlägsnandet av kvarvarande delar/material så kan även demonteringskostnader tas ut.

Utformning – utseende

Uteserveringarna ska vara tillgängliga för alla, även för personer med nedsatt rörelse och/ eller orienteringsförmåga/ synskadade.

Uteserveringarna ska ligga direkt utanför verksamheten/ byggnaden och utformas så att den ansluter till fasadindelning, byggnadens stil och komposition och de ska anpassas till de utrymmen som restaurangen disponerar när det gäller köks- förvarings och toalettutrymmen. Markupplåtelse i anslutning till caféer/restauranger avser endast serveringsutrymme, inte tillagning, glassbox och dyl.

I nära anslutning till de flesta uteserveringarna finns det bostäder. Därför är det viktigt att verksamheter sköts och anpassas så att störningar inte uppstår.

Framkomlighet för räddningstjänstens fordon måste alltid finnas.

Viktiga mått

Uteserveringens storlek och form måste utformas med hänsyn till framkomligheten för gående och annan trafik.

Det innebär att det ska finnas minst 1,2 m fri gångbana – i stadskärnan kan dock hela gångbanebreddens upplåtelse om det finns fri gångbana på andra sidan gatan och om det inte på något annat vis utgör en fara ur trafiksäkerhetssynpunkt.

På gågator skall fri passage för gång- och motortrafik vara minst 3,5 m.

Avstånd mellan underkant parasoll/markis och gatuplan får inte vara lägre än 2,2 m och ska rymmas inom upplåtta ytan, ej ut i körbana.

Storlek och läge

Vilken storlek och placering av uteserveringen kan ha bedöms utifrån vad som är lämpligt för platsen, och även vad som är lämpligt under sommar/ vintersäsong.

Uteserveringen ska placeras direkt mot fasaden. Alla möbler, inklusive avgränsningen och gatupratere/menybord, ska placeras inom den yta markupplåtelsen medger.

Fri körbanebredd på gågatan får inte understiga 3,5 m.

Vid uteservering vintersäsong görs en individuell bedömning om hur stor yta som är lämpligt för platsen under vintersäsong, detta för att bland annat vinterväghållning ska kunna ske enligt avtal och standard.

Uteserveringen får inte blockera eller täcka över brunnar, brandposter, kopplingsskåp etc.

Uppbyggnader/golv

Uteserveringarna tillhör gatan och torget och är en del av stadens uterum. Golvet för uteserveringen är trottoaren eller markbeläggningen/ gatumarken den placeras på. Serveringarna ska därför i första hand utföras utan uppbyggda golv/ trätrall och möblerna ska i största möjliga mån placeras direkt på marken.

Tillgänglighetskravet måste alltid beaktas. Uppbyggda golv och upplag kan även utgöra gömställen för skadedjur. I de fall uppbyggnad av golv har beviljats ska dessa tas bort senast 31 oktober, om det inte framgår annan information i kommunens yttrande/ utfärdat tillståndsbevis.

Uppbyggda golv/ Trätrall/ staket får inte skada markbeläggningen, den får inte borrar eller fästas i marken.

Under vintersäsongen får uteserveringen inte stå på uppbyggda golv/ trätrall eller liknande. Möblerna ska vara placerade direkt på trottoaren eller markbeläggningen/ gatumarken.

I undantagsfall kan uppbyggt golv/ trätrall beviljas.

Beslut om detta görs efter en individuell bedömning. Bygglov kan komma att krävas.

Tillgänglighetskrav

Det ska vara lätt att ta sig både in på serveringen och förbi den.

Det innebär att den ska placeras i marknivå och inte ta upp mer utrymme än vad som är anvisat så att alla kan ta sig förbi. I fall där uppbyggnad beviljas ska en godkänd ramp integreras i uppbyggnaden, inom upplåtelseytan.

Möbler

Alla möbler måste placeras inom serveringens avgränsning. Stolar och bord bör väljas med omsorg för att passa in i Norrtäljes stadsmiljö.

Möblerna ska vara enkla, rena, hela och anpassade för utebruk. Caféstolar och bord bör vara i smide, metall, trä, eller imitation av dessa material.

Vita möbler bör undvikas eftersom de reflekterar starkt ljus och blir irriterande för ögat.

Till ansökan bifogas därför bild/ bilder och med uppgifterna om möblernas utseende (t.ex. modell, material och färg).

Trebenta möbler passar där marken/golvet är lite ojämnt, eftersom stolar och bord med tre ben kan vara lättare att få att stå stadigt.

Utrymningsvägar får ej blockeras.

Avgränsningar/inhägnande

Meningen med uteserveringar är att de är ute i det fria och egentligen ska de inte inhägnas. Där uteservering avbryter gångstråket krävs med hänsyn till synskadade alltid en avgränsning som ska passa in i stadsmiljön.

Höjden på avgränsningen ska inte överstiga 1,1 m. En nedre sarg ska finnas ca 15 cm ovanför mark för att personer med nedsatt rörelse och/eller orienteringsförmåga/synskadade inte ska riskera att falla in i uteserveringen, eller på annat sätt skada sig. I de fall det finns önskemål om att räcken vid uteserveringarna förankras i marken hanteras det i det fall det är möjligt, i samråd med gatu- och parkavdelningen.

Där räcken eller avgränsningen behövs ska de utföras i metall, trä eller glas. De ska vara målade i svart, grått, brunt eller annan dämpad kulör. Alla avgränsningar ska ha en låg sarg längs marken, för att underlätta att personer med nedsatt rörelse och/eller orienteringsförmåga/ synskadade att upptäcka serveringen. Avgränsning i form av löst hängande rep kan accepteras om den även har en låg sarg längs marken. En annan form av avgränsning är rektangulära blomsterurnor i trä, metall eller betong som står direkt på marken. De ska vara enkla att flytta.

Staketen ska vara så enkla som möjligt och får inte förses med reklam.

Eventuella blomkrukor/-lådor ska placeras inom den upplåtta ytan.

För tillstånd att servera alkohol gäller att uteserveringen ska vara avgränsad. Gäster får bara dricka alkohol inom avgränsningen.

Reklam

I första hand ska det egna företagsnamnet framhållas på parasoller och markisers nedkant och reklam för varumärken bör undvikas.

Vindskydd som spänns utanpå eller innanför staket är inte tillåtet eftersom lättheten försvinner och uteserveringen tar för mycket visuell plats i gaturummet. Vindskydd med reklam tolkas som skylt och kräver bygglov.

Gatupratare och menybord för restauranger ska vara inom den upplåtta ytan, i direkt anslutning till verksamheten.

Markiser och parasoller

Tygmarkiser och tygparasoll får användas utan särskilt tillstånd. De får inte placeras så att någon del hamnar utanför den upplåtna markytan. Avståndet mellan underkant parasoll/markis och gatuplanet får inte vara lägre än 2,2 m.

Markiserna ska vara fribärande och stöd får inte förekomma. Uteserveringen upplevs då som en tillbyggnad av fastigheten och blir inte den del av gaturummet som är syftet. Vi strävar efter att varken parasoller eller markiser ska ha reklamtext. Om reklamparasoll används får reklamen endast förekomma på markisens eller parasollens nedkant och ska vara diskret.

Företagets/restaurangens namn ska framhållas i första hand. Reklamparasoller och liknande material med varumärkesnamn är inte designade för att passa i vår stadsmiljö.

Ordning och reda

Uteserveringen är en del av gaturummet och det är därför viktigt att området i och omkring serveringen ser välordnat och städat ut dygnet runt.

Det är tillståndshavaren som ansvarar för städning. Skräp som kommer från uteserveringen får inte sopas ut på gatan. Uppsamlat skräp får inte läggas i kommunens papperskorgar utan ska bortforslas från platsen.

Möblerna bör med fördel plockas undan varje kväll där det är möjligt. I annat fall låses de fast med vajer på plats. Det får inte förekomma några travar av möbler inklädda med presenning.

Alla villkor och påpekanden från Norrtälje kommun och från Polismyndigheten ska följas, annars kan tillståndet dras in under pågående säsong. Det kan även medföra att tillstånd inte beviljas kommande säsong.

Lagar och bestämmelser

Enligt 1 kap 2 § i ordningslagen avses med offentlig plats bland annat gator, vägar, torg, parker och andra platser som i detaljplan redovisas som offentlig plats och som har upplåtits för sitt ändamål. De lagar som vanligen berörs i frågor som rör offentliga platser är:

- Ordningslagen (SFS 1993:1617) Styr bland annat principerna för upplåtelser av offentliga platser.
- Lagen om rätt för kommun att ta ut avgift för vissa upplåtelser av allmän plats (SFS 1957:259) Ger kommun möjlighet att ta ut ersättning. Avgiften utgår med belopp som kan anses skäligt med hänsyn till ändamålet med upplåtelsen, nyttjarens fördel av denna, kommunens kostnader med anledning av upplåtelsen och övriga omständigheter. Grunder för

beräkning av avgiften beslutas av kommunfullmäktige.

- Lagen om tillfällig försäljning (SFS 1990:1183) Reglerar bland annat vilken typ av försäljning som är tillståndspliktig.
- Väglagen (1971:948) För allmänna vägar krävs inget polistillstånd för åtgärder som regleras i väglagen. Tillstånd för sådana åtgärder lämnas av väghållningsmyndigheten eller länsstyrelsen.

Att uppföra byggnad eller reklamordning på offentlig plats kräver förutom polistillstånd även bygglov enligt 8 kap 1 och 3 § Plan- och Bygglagen.

Ansökan om tillstånd

För att få använda allmän plats krävs tillstånd av polismyndigheten. Detta kan ges under förutsättning att Norrtälje kommun medger markupplåtelse och att kommunens riktlinjer följs. Markupplåtelse för uteserveringar ges för en säsong i taget. Ansökningsavgiften ska vara betald när ansökan lämnas in.

Blankett från polisen:

<http://polisen.se/Service/Tillstand/Anvandande-av-offentlig-plats/>

Länk till användande av offentlig plats, Norrtälje kommun

<https://www.norrtalje.se/info/stad-och-trafik/tillstand/anvanda-offentlig-plats/>

Vid ansökan ska nedanstående handlingar bifogas:

- måttsatt plan
- placering av uteserveringen i förhållande till fasaden
- beskrivning av möbler, staket, parasoller, markiser och dylikt.
- bilder på möbler ansökan avser
- skalenlig karta över ytan
- under vilken period ansökan avser

Förutsättningar för upplåtelse av mark

Bristande efterlevnad av villkor i tillstånd kan medföra att kommunen avstyrker en ny ansökan om tillstånd.

Jordabalkens bestämmelser om besittningsskydd gäller inte för upplåtelser av offentlig plats enligt ordningslagen.

Det innebär att tillståndshavare inte är berättigad till ersättning om tillstånd återkallas, eller om förlängt eller förnyat tillstånd inte beviljas. Inte heller är kommunen skyldig att anvisa någon annan plats för verksamheten.

Verksamhet som påverkas av trafiksanering mm berättigar inte tillståndshavare till ersättning från kommunen.

Tillståndshavare får själv stå för alla kostnader vid en eventuell flyttning av verksamheten.

Om verksamheten återupptas på en annan plats krävs ett nytt tillstånd. Tillståndshavare ansvarar för all skada som kan drabba tredje man till följd av bristande full-göranden av åligganden.

Kommunen påtar sig inte några som helst kostnader på grund av upplåtelsen. Tillståndshavare får inte ta utrymme under markytan i anspråk för att anlägga betongfundament eller liknande eller på annat sätt göra ingrepp i markytan utan att dessförinnan ha inhämtat särskilt medgivande från gatu- och parkavdelningen. Räddningstjänsten ska kunna ta sig fram till bostäder och offentliga byggnader året runt med livräddande fordon.

Påföljder

Du ska följa det tillstånd du fått tillstyrkt. Avvikelser accepteras inte och rättelse ska ske omedelbart efter kommunen eller polisens påpekande. Sker ingen rättelse kan polisen återkalla tillståndet med omedelbar verkan.

Följder om villkoren inte efterlevs eller giltigt tillstånd saknas

Om villkoren inte följs kommer kommunen sannolikt att avstyrka en ny ansökan om tillstånd, vilket innebär att polismyndigheten därför kommer att avslå ansökan. Polismyndigheten har möjlighet att återkalla tillstånd, utfärda föreläggande eller ta egendom i beslag.